

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd yn yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy gynhadledd fideo, Dydd Mercher, 31 Ionawr 2024 am 9.30 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ellie Chard, Justine Evans, Bobby Feeley, Carol Holliday, Arwel Roberts a/ac Mark Young (Is-Gadeirydd)

Aelodau Lleyg – David Stewart (Cadeirydd) a Nigel Rudd

Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol, y Cynghorydd Gwyneth Ellis a'r Aelod Arweiniol dros Iechyd a Gofal Cymdeithasol, y Cynghorydd Elen Heaton

HEFYD YN BRESENNOL

Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes – Swyddog Monitro (GW), Pennaeth Cyllid ac Archwilio (Swyddog Adran 151) (LT), Cyfarwyddwr Corfforaethol: Rheolwr Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg (NS) - Pennaeth Gwasanaethau Cleientiaid (KN), Archwilydd Mewnol (BC), Uwch Weinyddwr Pwyllgor (KJ) (Host Zoom) a Gweinyddwr y Pwyllgor (SJ).

Roedd cynrychiolydd Archwilio Cymru, Mike Whiteley, hefyd yn bresennol.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Cynghorydd Andrea Tomlin am ei hamser ar y pwyllgor a chroesawodd y Cynghorydd Bobby Feeley i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan yr Aelod Lleyg Paul Whitham.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Datganodd yr Aelod Lleyg Nigel Rudd fuddiant personol gan ei fod yn aelod o Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy.

Datganodd y Cadeirydd, yr Aelod Lleyg David Stewart fuddiant personol gan ei fod yn derbyn pensiwn cronfa bensiwn Clwyd a nodwyd yn eitem 6 ar yr agenda ac roedd yn aelod o'r pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam mewn perthynas ag eitem 9 ar yr agenda.

Datganodd y Cynghorydd Arwel Roberts fuddiant personol gan ei fod yn derbyn pensiwn cronfa bensiwn Clwyd a nodwyd yn eitem 6 ar yr agenda.

3 MATERION BRYD

Ni chodwyd unrhyw eitemau bryd.

4 COFNODION

Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd ar y 22 Cyflwynwyd Tachwedd 2023 i'w hystyried.

Materion cywirdeb –

Tudalen 18 a 19 – Adroddiad Iechyd a Diogelwch Corfforaethol Blynyddol – Pwysleisiodd y Cadeirydd yn y dyfodol y byddai'r adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r pwyllgor am wybodaeth.

Materion yn codi –

Dywedodd y Cadeirydd wrth yr Aelodau ei fod wedi derbyn e-bost gan yr Aelod Lleyg Nigel Rudd ynglŷn â'r gyllideb. Dywedodd mai ei fwriad oedd cynnwys fel rhan o faterion yn codi o'r cofnodion.

Tudalen 8 – Cofnodion – Cadarnhaodd y Swyddog Monitro y byddai'n trefnu cyfarfod gyda'r Prif Swyddog Mewnol cyn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol nesaf.

Tudalen 8 – Cofnodion – Cadarnhaodd y Cadeirydd y byddai grŵp Cadeiryddion Craffu ac Is-gadeiryddion yn trafod ffyniant a rennir a lefelu cyllid yn y cyfarfod diwethaf a phenderfynwyd y byddai adroddiad yn cael ei gyflwyno i Graffu Perfformiad i'w drafod.

Tudalen 9 – Cofnodion – Cadarnhaodd y Swyddog Monitro ei fod wedi cwrdd â'r Cyfarwyddwr Corfforaethol: Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg ynghylch Cyd-Arolygu Trefniadau Amddiffyn Plant. Nid yw'r llythyr wedi'i gyhoeddi eto gan fod cyfarfod gyda'r rheoleiddwyr wedi'i drefnu a byddai llythyr drafft yn cael ei ddrafftio yn dilyn y cyfarfod hwnnw.

Tudalen 10 - Cofrestr Risg Gorfforaethol: Adolygiad Medi 2023 – Cydymffurfiodd y Cadeirydd byddai adroddiad gwybodaeth ar y Gofrestr Risg yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor yng nghyfarfod mis Mehefin. Dywedodd y Cadeirydd wrth y Pwyllgor ei fod wedi cyfarfod â'r Aelod Arweiniol a'r Swyddogion i drafod yr hyn yr oedd y Pwyllgor wedi gofyn amdano a chadarnhawyd bod y canllawiau wedi'u diweddarau i adlewyrchu rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio mewn perthynas â rheoli risg. Awgrymwyd hefyd weithdy penodol i fentro yn haf 2024. Dywedodd ei fod wedi trafod awgrym y pwyllgor gyda'r swyddogion i dderbyn adroddiad chwarterol. Cadarnhaodd swyddogion y byddai'n edrych ar y cynnig ac yn trafod gyda'r Tîm Gweithredol Corfforaethol ym mis Mawrth.

Tudalen 11 – Diweddariad Proses y Gyllideb – Cadarnhaodd y Cadeirydd nad oedd rôl y pwyllgor yn ymwneud â buddion negatiffau arbedion, mater i'r Aelodau oedd cael sicrwydd y broses i'r awdurdod gydbwysu ei chyllideb refeniw ar gyfer y blynyddoedd i ddod. Pwysleisiwyd bod yr Aelodau'n cytuno i dderbyn diweddariadau prosesau cyllidebol ym mis Mehefin a Thachwedd yn flynyddol. Rhoddodd y Pennaeth Cyllid ddiweddariad llafar ar y broses gyllideb. Rhoddodd wybod i'r pwyllgor bod cynigion cyllideb lawn yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor Llawn

i'w cymeradwyo. Daeth y lefel amcangyfrifedig o bwysau, y gost i ddarparu gwasanaethau yn 2024/25 o'i gymharu â 2023/24 i gyfanswm o £24.5 miliwn. Rhoddwyd manylion am sut y byddai'r pwysau hwnnw'n cael ei fodloni i'r pwyllgor. Symudodd y gyllideb net o £251 miliwn i £265 miliwn yn 2023/24. Nid oedd unrhyw ddefnydd o gronfeydd wrth gefn wedi'u cynllunio o ran sut y cydbwysodd yr awdurdod y gyllideb er bod manylion yn cael eu darparu o gynlluniau i ddefnyddio cronfeydd wrth gefn i ariannu rhai cynlluniau.

Amlygodd y Cyngorydd Ellis a'r Pennaeth Cyllid y risgiau i'r Cyngor Llawn. Pwysleisiwyd ei fod yn lefel uchel o arbedion yr oedd angen eu canfod.

Gwnaethpwyd yn glir y byddai olrhain yr arbedion hynny yn hanfodol ac yn adrodd i'r Aelodau drwy amrywiaeth o gyfarfodydd.

Pwysleisiwyd hefyd yn y Cyngor Llawn pe bai'r awdurdod yn cynnig yr arbedion o £3 miliwn y gofynnwyd amdanynt i'w cynnig gan Benaethiaid Gwasanaeth. Pwysleisiwyd yr anhawster wrth ragweld y pwysau ar gyfer y flwyddyn nesaf yn y galw a chwyddiant.

Cadarnhaodd y Prif Archwilydd Mewnol ei fod wedi cyfarfod â'r Tîm Gweithredol Corfforaethol a'r Adran 151 yn rheolaidd dros y misoedd diwethaf i drafod cynlluniau wrth symud ymlaen. Roedd wedi cynnig cwrdd â phob Pennaeth Gwasanaeth i drafod pwysau cyllidebol, nodi meysydd ar gyfer arbedion ac adrodd yn ôl i'r swyddog Adran 151 yn ystod y misoedd nesaf. Dywedodd wrth yr Aelodau y byddai swyddogion cyllid yn olrhain y gyllideb gyda swyddogion archwilio mewnol yn profi'r broses sydd ar waith ar gyfer pob un o'r systemau. Byddai'r gwaith archwilio a gynigiwyd yn cael ei gwblhau drwy gydol y flwyddyn gyda rhai archwiliadau yn digwydd ar ddechrau'r flwyddyn.

Cynigiodd y Pennaeth Cyllid gyflwyno adroddiad i'r Pwyllgor ym mis Ebrill ar y broses olrhain ynghyd ag amlinelliad o strategaeth y gyllideb.

Dywedodd yr Aelod Lleyg, Nigel Rudd, yr hyn yr oedd yn ei ddisgwyl mewn perthynas â'r strategaeth proses gyllidebol wrth symud ymlaen. Yn ei farn ef hoffai weld adroddiad yn ôl i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar brawf straen ar y gyllideb a'r broses gyllidebol. O fewn yr adroddiad hwnnw byddai'n disgwyl gweld y 6 phwynt a nodwyd gan CIPFA ar y rhesymau pam mae awdurdodau lleol yn methu yn adran 114. Rhoddodd Mr Rudd grynodedb byr o'r 6 phwynt; 1- dros arbedion uchelgeisiol, 2 – diffyg cynllun ariannol tymor canolig, 3- arweinyddiaeth, llywodraethu 4- annigonol, 5 – rheolaeth ariannol wan a 6 – diffyg cronfeydd wrth gefn.

Roedd yr holl bwyntiau hyn wedi'u nodi mewn cysylltiad ag awdurdodau adran 114. Awgrymodd hefyd fod pwyntiau eraill i'r adroddiad arfaethedig yn cynnwys defnyddio'r gofrestr risg i lywio meddwl yn benodol o ran risg gorfforaethol uchel. Cytunodd fod yn rhaid cael rhagor o wybodaeth am olrhain arbedion yn unol â chynigion a wnaed gan Benaethiaid Gwasanaeth. Awgrymodd hefyd gysylltu ag Arlingclose i gael barn ar oblygiadau rheoli'r trysorlys y rhaglen gyfalaf fel y rhagamcanwyd wrth symud ymlaen.

Awgrymodd y byddai diweddariad i'r cynllun ymadael o fudd yn yr adroddiad hwnnw. rhoi manylion am sut roedd y cynllun hwnnw'n datblygu. Pwysleisiodd bwysigrwydd gwahanu arbedion cost gyda ffioedd a thaliadau yn creu incwm. Pwysleisiodd bwysigrwydd edrych ar godiadau treth y cyngor a chymharu â'r hyn oedd yn digwydd mewn manau eraill yng Nghymru.

Maes arall yn awgrymu bod angen barn Llywodraethu ac Archwilio oedd trethi busnes. Awgrymwyd gwell cyfathrebu â busnesau a byddai gwybodaeth am yr hyn y defnyddiwyd y trethi busnes ar ei gyfer o fudd i'r awdurdod a'r busnesau. Daeth Mr Rudd i'r casgliad drwy nodi yn ei farn ei fod yn teimlo cylch gorchwyl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, y Cyngor a'r Pwyllgorau Craffu yn gyson. Pwysleisiodd yr angen i Aelodau ddeall gofynion pob pwyllgor a'r hyn a ddisgwylir gan Aelodau pwyllgorau.

Diolchodd yr Aelod Arweiniol i'r Aelod Lleyg am ei gwestiynau a'i sylwadau manwl a godwyd. Pwysleisiodd y byddai angen cynnal trafodaeth gyda Phennaeth Cyllid i drafod y pwyntiau a godwyd. Dywedodd y llynedd fod y dreth gyngor wedi ei gosod o dan yr un ddealltwriaeth i gydbwysu'r gyllideb.

Diolchodd y Pennaeth Cyllid i'r Aelod am y sylwadau. Cytunodd y byddai rhai o elfennau'r sylwadau a godwyd o fudd i'r pwyllgor dderbyn pwyntiau CIPFA o gwmpas adran 114 yn benodol. Roedd angen trafodaeth ac adolygiad pellach ar nifer o'r agweddau a godwyd. Gall dyddiadau cau cyfarfodydd pwyllgor mis Mawrth fod yn rhy uchelgeisiol i fynd i'r afael â'r pryderon a godwyd. Awgrymodd y Pennaeth Cyllid ddiweddariad llafar ar y cynnydd ym mis Mawrth gyda phapur mwy ffurfiol yn cael ei gyflwyno i'r pwyllgor yn y cyfarfod ym mis Ebrill.

Cadarnhaodd y Swyddog Monitro y byddai'n dileu'r amserlen gyfarfod ar gyfer y cylch nesaf o gyfarfodydd i adolygu a oes angen addasu'r drefn o gyfarfodydd. Doethineb y Cadeirydd oedd pryd i drafod y pryderon a godwyd gan unrhyw Aelodau o'r pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio pan fydd yn cael gwybod am unrhyw faterion neu bryderon.

Cadarnhaodd y Cadeirydd y byddai amserlen Archwilio Cymru yn cael ei thrafod o dan eitem agenda'r Rhaglen Waith i'r Dyfodol.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, fod cofnodion y pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd ar 22 Tachwedd 2023 yn cael eu derbyn a'u cymeradwyo fel cofnod cywir.

5 ADRODDIAD AROLYGU AROLYGIAETH GOFAL CYMRU (AGC) – GWASANAETH CYMORTH CARTREF SIR DDINBYCH

Pwysleisiodd y Cadeirydd ei fod yn falch iawn o ddarllen yr adroddiad a'i ganfyddiadau.

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol lechyd a Gofal Cymdeithasol y papur i'r Pwyllgor (a ddosbarthwyd yn flaenorol). Eglurodd wrth yr Aelodau bod yr adroddiad codi calon yn manylu ar adroddiad arolygu Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) ar y ddarpariaeth cymorth cartref a ddarperir yn Sir Ddinbych.

Cynhaliwyd yr arolygiad ym mis Awst 2023. Braf oedd pwysleisio'r natur gadarnhaol a'r sylwadau calonogol a nodwyd yn yr adroddiad. Roedd yr adroddiad wedi ei rannu'n dri maes; Lles, gofal a chefnogaeth ac arweinyddiaeth a chafodd pob un ohonynt sylwadau calonogol. Ni nododd yr adroddiad unrhyw feysydd gwella ar gyfer y gwasanaeth. Llongyfarchiadau i'r tîm cyfan a'r gwasanaeth yn Sir Ddinbych.

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg, Katie Newe, Rheolwr Gwasanaeth - Gwasanaethau Cleientiaid ac Unigolyn Cyfrifol yr awdurdodau. Roedd yr adroddiad yn cyfeirio'n benodol at y rôl statudol benodol honno. Roedd Katie hefyd yn gyfrifol am y cartrefi gofal preswyl yn Sir Ddinbych. Roedd AGC hefyd wedi cynnal arolygiadau ar gartrefi gofal preswyl o fewn y 18 mis diwethaf a oedd hefyd wedi bod yn ddarlleniad cadarnhaol.

Y Rheolwr Gwasanaeth - Pwysleisiodd Gwasanaethau Cleientiaid gydag unrhyw arolygiad fod y tîm yn nerfus ac yn ansicr ynghylch beth fyddai'r canlyniad. Roedd llwyddiant yr holl arolygiadau a gynhaliwyd yn dyst i'r rheolwyr a'r staff sydd i gyd wedi ymrwymo i gynnig lefel uchel o ofal a chefnogaeth o ansawdd i drigolion Sir Ddinbych.

O fewn y gwasanaeth cymorth cartref roedd tua 57 o ofal, mae'r ffigur hwn yn amrywio. Roedd yr aelodau yn ymwybodol o'r argyfwng recriwtio i ofal. Gofynnwyd yn aml i aelodau staff gyfnewid sifftiau, codi gwaith ac yn aml roedd yn her i sicrhau bod y gwasanaeth yn diwallu anghenion y dinasyddion. Cynigiwyd amrywiaeth o gymorth o fewn y gwasanaeth gan gynnwys gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol, gweithwyr ailalluogi, gwaith gofal cymhleth a gweithwyr gofal a chymorth.

Yr arolygiad oedd y cyntaf i gael ei gwblhau o dan y ddeddfwriaeth newydd. Hwn oedd yr archwiliad cyntaf ar gyfer gofal ychwanegol. Cynhaliwyd yr arolygiad dros 2 ddiwrnod, archwiliad pen desg ac ymweliad safle.

Er na nodwyd unrhyw feysydd gwella, edrychodd y gwasanaeth ar yr adolygiad ac edrych ar feysydd y gallent eu gwella a gwneud newidiadau i wella'r gwasanaeth.

Clywodd yr aelodau fod rôl yr unigolyn cyfrifol ar gyfer pob darparwr gwasanaethau cofrestredig. Bwriad y rôl oedd sicrhau bod unigolyn o fewn y gwasanaeth oedd yn gyfreithiol atebol am y gwasanaeth. Roedd yn gyfrifoldeb mawr ar yr unigolyn i'w ddal. O fewn Cyngor Sir Ddinbych roedd polisi sicrhau ansawdd a ddatblygwyd i adlewyrchu holl ofynion y rheoliad.

Llongyfarchodd y Cadeirydd ar ran y Pwyllgor bawb a fu'n rhan o'r gwasanaeth ar gyfer yr arolygiad cadarnhaol a'r arolygiadau blaenorol. Pwysleisiodd o ystyried yr heriau a wynebir yn y gwasanaeth roedd yr adroddiad cadarnhaol yn dyst i'r gwaith caled a gyfrannodd yr holl swyddogion.

Clywodd yr aelodau fod pwysigrwydd cynnig y gwasanaeth drwy iaith pob dinesydd yn bwysig iawn. Roedd yn rhan o'r gefnogaeth a ddarparwyd i bob dinesydd.

Dywedodd y Swyddog Monitro wrth y pwyllgor, bod yr awdurdod wedi cyflwyno rheolaethau recriwtio, a oedd yn ei gwneud yn ofynnol i'r mwyafrif o swyddi gwag gael eu cyflwyno i'r Tîm Gweithredol Corfforaethol i'w cymeradwyo cyn hysbyseb. O ran y cynllun ymadael gwirfoddol, gwnaed yn glir y gall pob aelod o staff fynegi diddordeb ond ni fyddai pob un yn cael caniatâd i adael. Roedd dau brif faen prawf y bu'n rhaid eu hystyried; un yn gallu bod gallai'r gwasanaeth fforddio ymdopi heb y rôl honno a'r ail ffigyrau ariannol. Byddai'n ofynnol i Bennaeth Gwasanaeth pob gwasanaeth gyflwyno argymhelliad ar bob aelod unigol o staff pe bai'n rôl y gellid ei gwneud yn wag.

Roedd yr adroddiad wedi ei rannu gyda'r holl staff yn dilyn yr arolygiad. Roedd wedi cael ei ddsbarthu ar adeg cael ei dderbyn a'i drafod mewn cyfarfodydd tîm a

chyfarfodydd un i un. Pwysleisiodd swyddogion fod y gwasanaeth dan bwysau oherwydd heriau recriwtio a chadw ond roeddent yn hynod ddiolchgar am ymroddiad a gwaith caled pob unigolyn o fewn y gwasanaeth. Roedd swyddogion hefyd yn canmol gwaith gweithwyr gofal gwirfoddol. Cynigiwyd llawer o ofal a chefnogaeth i ddinasyddion cyn eu hangen am ofal â thâl.

Cafodd yr adroddiad ei gyhoeddi a'i roi ar gael i'r cyhoedd ar wefan AGC. Cadarnhaodd swyddogion y byddent yn trafod gyda'r Aelod Arweiniol ac yn trafod gyda'r tîm cyfathrebu i hyrwyddo'r gwasanaeth.

Gorffennodd y Cadeirydd y drafodaeth a diolch i bawb am y drafodaeth.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor wedi cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried cynnwys yr adroddiad.

Ar y pwynt hwn (11.05 a.m.) cafwyd egwyl gysur o 10 munud.

Cynhaliwyd y cyfarfod am 11.15am

6 RHEOLI TRYSORLYS

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol ynghyd â'r Pennaeth Cyllid adroddiad Rheoli'r Trysorlys (a ddsbarthwyd yn flaenorol).

Cafodd yr aelodau eu tywys drwy'r papurau a'r papurau atodedig. Roedd yr adroddiad yn cynnwys datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2024/25. Roedd yn ofyniad i gymeradwyo Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer y flwyddyn i ddod, cwblhawyd y craffu gan Lywodraethu ac Archwilio cyn i'r Cyngor Llawn gael ei gymeradwyo. Hefyd wedi'i gynnwys oedd diweddariad chwarterol rheoli'r Trysorlys.

Roedd yr aelodau wedi derbyn hyfforddiant a ddarparwyd gan Arlingclose Ltd, cynghorwyr rheoli'r trysorlys. Cadarnhaodd y Pennaeth Cyllid y byddai'n trefnu bod copi o'r sleidiau ar gael ar gyfer aelodau'r pwyllgor newydd ac os oes angen cyfarfod gydag un o'r tîm cyllid i ateb unrhyw gwestiynau. Gobeithir bod yr hyfforddiant yn ddefnyddiol i'r holl Aelodau.

Nid oedd gan Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2024/25 unrhyw newidiadau sylweddol i flynyddoedd blaenorol. Roedd yn barhad o'r hyn yr oedd y tîm cyllid wedi bod yn ei wneud. Roedd yn ofynnol bod nifer o agweddau wedi'u cynnwys yn y strategaeth gan gynnwys strategaeth fuddsoddi, dangosyddion darbodus a'r ddarpariaeth referniw leiaf.

Cymerodd y strategaeth fuddsoddi ymagwedd ddarbodus, hynny oedd ar y cyfan i fuddsoddi unrhyw arian dros ben sydd ar gael gyda swyddfa rheoli dyledion y DU. Byddai datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yn cynnwys y gofyniad, sy'n manylu ar bwy y gallai'r awdurdod fuddsoddi gyda, y hyd ac unrhyw derfynau. Roedd y strategaeth fenthycy wedi'i chynnwys ac roedd yn barhad o strategaethau'r blynyddoedd blaenorol. Roedd gofyniad benthyca tymor hir ar waith oherwydd y rhaglen gyfalaf. Y strategaeth oedd monitro cyfraddau llog i gloi cyfraddau llog tymor hwy ar yr adeg orau.

Roedd yr isafswm darpariaeth refeniw, yn manylu ar sut yr ad-dalodd yr awdurdod fenthycy drwy'r cyfrif refeniw. Roedd hyn yn unigryw i lywodraethau lleol doedd dim newidiadau yn cael eu cynnig ar gyfer eleni.

Cynhwyswyd manylion yr adroddiadau a fyddai'n cael eu cwblhau yn ystod y flwyddyn.

Roedd nifer o atodiadau ynghlwm wrth ddatganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys y bu'r Pennaeth Cyllid yn tywys Aelodau drwyddo.

Rhoddodd y diweddariad chwarterol wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau ar sut roedd strategaeth y blynyddoedd presennol yn datblygu. Ers y diweddariad diwethaf, roedd cyfraddau llog wedi gostwng a arweiniodd at fenthycy tymor hir yn cael eu cymryd. Roedd deialog gydag Arlingclose wedi digwydd cyn i'r benthycy gael ei dynnu i lawr. Clywodd yr aelodau bod £26 miliwn wedi cael ei gymryd gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus i ariannu ymrwymadau cyfalaf parhaus. Cynigiodd Banc Seilwaith y DU gyllid i awdurdodau lleol ledled y DU ar gyfer prosiectau seilwaith economaidd gwerth uchel a chymhleth. Dywedodd swyddogion eu bod ar hyn o bryd yn gwneud cais i fenthycy gan UKIB i ariannu'r cynlluniau amddiffyn arfordirol.

Nodwyd bod archwiliad mewnol wedi'i gwblhau ym mis Rhagfyr 2023. Derbyniwyd lefel uchel o sicrwydd.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelod Arweiniol a'r Pennaeth Cyllid. Diolchodd hefyd i'r swyddogion am drefnu'r hyfforddiant gydag Arlingclose. Yn ei farn ef roedd yn teimlo ei fod yn addysgiadol iawn ac yn fuddiol iawn i rôl yr Aelodau Llywodraethu ac Archwilio yn Rheoli'r Trysorlys. Awgrymodd y gellid hepgor yr Asesiad Llesiant o'r papurau yn adroddiadau'r dyfodol er mwyn gwneud darllen yn haws.

Mewn ymateb i gwestiynau'r aelodau, trafodwyd y meysydd canlynol yn fanylach:

- Byddai gwybodaeth ynghylch amserlen y benthycy gan Fanc Seilwaith y DU yn cael ei dosbarthu i'r Aelodau. Y gobaith oedd y byddai'r arian y gwnaed cais amdano yn cael ei dderbyn yn ystod y misoedd nesaf.
- Mae cyfraddau llog yn gwneud gwahaniaeth i lif arian parod. Derbyniwyd grant cymorth refeniw gan Lywodraeth Cymru yn fisol a helpodd i gefnogi eitemau penodol fel y gyflogres ar gyfer gweithwyr. Buddsoddwyd unrhyw fuddsoddiadau yr oedd yr awdurdod wedi'u buddsoddi i sicrhau'r cynnyrch gorau posibl. Ni wnaeth yr awdurdod fynd ar ôl y gyfradd llog, buddsoddodd yr awdurdod yn ddiogel ac mewn ffordd pe bai angen yr arian roedd gan yr awdurdod fynediad ato.
- Er bod y cynnyrch ar fuddsoddiadau yn uwch roedd cost benthycy hefyd yn uwch ac yn fwy na'r cynnyrch o fuddsoddiadau.
- Roedd 2 gynllun amddiffyn rhag llifogydd mawr. Roedd cyfanswm cost y cynlluniau hynny dros £90 miliwn. Roedd yn ofynnol i'w gwblhau i ddiogelu nifer o eiddo preswyl a masnachol. Roedd yr awdurdod wedi ymrwymo i'r cynlluniau hynny. Cafodd y cynlluniau eu hariannu 85% gan Lywodraeth Cymru a 15% gan yr awdurdod lleol. Gosodir y cynllun bod Cyngor Sir Ddinbych yn benthycy'r cyfanswm sydd ei angen er mwyn i'r cynlluniau gael eu had-dalu'n ddiweddarach gan Lywodraeth Cymru drwy'r grant cynnal refeniw. Roedd cytundebau cyfreithiol ar waith a oedd yn darparu rhywfaint o

ddiogelwch. Byddai Llywodraeth Cymru yn ad-dalu'r swm gofynnol dros gyfnod o 25 mlynedd.

- Y cynllun amddiffyn rhag llifogydd oedd ased Sir Ddinbych.
- Roedd cysylltiadau clir rhwng yr awdurdodau yn benthycu a chyfalaf. Roedd adroddiad y strategaeth gyfalaf yn weddol newydd a gyflwynwyd gan CIPFA. Cadarnhaodd y Pennaeth Cyllid y byddai'n ymchwilio i weld a fyddai'r pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn elwa o gael golwg ar y Dangosyddion Darbodus cysylltiedig â Chyfalafan.
- Byddai rhagor o fanylion a gwybodaeth am y strategaeth gyfalaf tymor canolig yn cael eu darparu yn y dyfodol. Bu newidiadau i'r strategaeth tymor canolig yn ystod y broses gyllidebol y byddai Aelodau'n cael gwybod amdanynt yn yr adroddiad diweddar nesaf.
- Nid oedd y Pennaeth Cyllid yn ymwybodol bod y contract rhwng yr awdurdod ac Arligclose yn benodol gan ei fod yn nodi â phwy i gysylltu ynghylch unrhyw bryderon os nad oedd y Swyddog Adran 151 ar gael. Dywedodd y byddai'n bwrw ymlaen â hynny ac yn trafod gydag Arligclose er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol o bwy i gysylltu.
- Ym marn y Pennaeth Cyllid, teimlai y byddai digon o adnoddau ar gael i ymdopi â newidiadau sydyn yn amodau'r farchnad. Roedd Rheoli'r Trysorlys yn faes cyllid medrus a oedd yn gofyn am hyfforddiant penodol.
- Roedd y tabl a nodir yn y Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a'r Strategaeth Fuddsoddi mewn perthynas â sefyllfa net benthycu a buddsoddiadau. Roedd yn nodi y gellid pennu pob benthycu gyda chyfyngu ar amlygiad i gyfraddau amrywiol.

PENDERFYNWYD bod;

- I. mae'r Pwyllgor yn adolygu Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2024/25 a'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2024/25, 2025/26 a 2026/27.*
- II. Bod aelodau'n nodi adroddiad diweddar Rheoli'r Trysorlys.*
- III. Bod y Pwyllgor yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad Effaith ar Les.*
- IV.*

7 ADRODDIAD BLYNYDDOL DEDDF RHEOLEIDDIO PWERAU YMCHWILIO 2000

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes – Swyddog Monitro adroddiad blynyddol Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000 (a ddisbarthwyd yn flaenorol).

Roedd yr adroddiad yn ymdrin â'r cyfnod o fis Gorffennaf 2022 (adroddiad blaenorol i'r pwyllgor) hyd at ddiwedd blwyddyn galendr 2023.

Hysbyswyd yr Aelodau ers paratoi'r adroddiad a pharatoi pecyn yr agenda, roedd swyddfa'r Comisiynwyr Pwerau Ymchwilio wedi cysylltu â'r awdurdod i hysbysu swyddogion bod yr arolygiad 3 blynyddol yn ddyledus.

Pwysleisiwyd nad oedd yr awdurdod wedi defnyddio unrhyw un o'r pwerau yn ystod y cyfnod adrodd. Y rheswm am hyn oedd oherwydd y Ddeddf Diogelu Rhyddidau a gyflwynwyd 10 mlynedd yn ôl wedi newid y ffordd yr oedd y pwerau'n gweithio. Nododd y Ddeddf mai dim ond ar gyfer materion ac ymchwiliadau difrifol y gellid defnyddio Pwerau RIPA. Roedd deddfwriaeth RIPA yn caniatáu i awdurdodau lleol awdurdodi gwyliadwriaeth dan gyfarwyddyd.

Un o'r rhesymau pam na ddefnyddiwyd pwerau'r RIPA bellach oedd i nifer o'r rhesymau dros ei ddefnydd blaenorol ddim yn gymwys mwyach oherwydd y goblygiadau o beidio â chario dedfryd o garchar. Hefyd arfer da oedd bod yr awdurdod yn dangos dulliau amgen o gael gwybodaeth heb ddefnyddio gwyliadwriaeth ymwithiol.

Clywodd yr aelodau y ffordd yr oedd yr arolygiadau'n cael eu cynnal drwy archwiliad pen desg. Dechreuodd gyda llythyr, gyda nifer o gwestiynau a allai arwain at archwiliad o bell, gyda nifer o awdurdodau ar hap yn cael eu dewis ar gyfer archwiliad personol.

Gofynnodd y Cadeirydd am yr hyfforddiant gloywi sy'n cael ei gynnig i swyddogion, roedd yn falch o weld hyfforddiant yn cael ei ddarparu i rai swyddogion ond gofynnodd am sicrwydd nad oedd aelodau eraill o staff yn torri'r rheoliadau yn ddjarwybod.

Mewn ymateb dywedodd y Swyddog Monitro fod gan swyddogion a oedd yn cael eu cyflogi yn yr amgylchedd rheoleiddiol, fel safonau masnach eu hyfforddiant proffesiynol eu hunain.

Cynigiwyd a chynhaliwyd hyfforddiant ymwybyddiaeth gydag adrannau eraill, lle roedd potensial i wylidwriaeth gael ei gynnal yn ddjarwybod megis defnyddio ffeiliau cyfryngau cymdeithasol. Yr unig swyddogion a allai awdurdodi gwyliadwriaeth oedd aelodau o'r Tîm Gweithredol Corfforaethol. Dywedwyd y byddai sesiwn hyfforddi arall yn cael ei chynnal eleni.

PENDERFYNWYD, bod y Pwyllgor yn derbyn ac yn cydnabod yr adroddiad ac yn nodi cynnwys yr adroddiad a'r ddogfen bolisi atodedig.

8 RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cyflwynwyd Blaenraglen Waith y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (FWP) i'w hystyried (a ddsbarthwyd yn flaenorol).

Roedd cyfarfod nesaf y Pwyllgor wedi'i drefnu ar gyfer 6 Mawrth 2024. Yn gynwysedig ar y cynnig hwnnw roedd y Datganiad o Gyfrifon Closedown. Dywedodd cynrychiolydd Archwilio Cymru, Mike Whiteley, wrth yr Aelodau bod materion capasiti o fewn Archwilio Cymru ac ni fyddai'r adroddiad yn barod mewn pryd ar gyfer cyfarfod mis Mawrth. Gofynnodd am gytundeb yr Aelodau i ohirio eitem yr agenda tan gyfarfod Pwyllgor mis Ebrill. Cynigiodd gyflwyno diweddariad llafar yng nghyfarfod mis Mawrth i hysbysu Aelodau am gynnydd gwaith. Roedd yr aelodau yn cytuno i dderbyn yr adroddiad terfynol ym mis Ebrill gyda diweddariad llafar ar y cynnydd yng nghyfarfod mis Mawrth.

Amlygodd y Cadeirydd y Datganiad Drafft o Gyfrifon a Datganiad Cyfrifon sydd eu hangen i gael eu cynnwys yn y Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol. Cododd yr aelodau bryder ynghylch pwysau nifer o'r eitemau a restrir yn aml ar gyfarfodydd FWP a Phwyllgor.

Cadarnhaodd y Swyddog Monitro y cytunwyd ar adroddiad gan Archwilio Cymru o'r enw 'Defnyddio gwybodaeth am berfformiad: safbwynt a chanlyniadau defnyddwyr gwasanaethau' i'w gyflwyno fel adroddiad gwybodaeth i'r pwyllgor.

Dywedodd y Cadeirydd hefyd bod yn rhaid cynnwys gwybodaeth am drefniadau asesu Teckal ar y FWP.

Clywodd yr Aelodau fod yr adroddiad blynyddol ar y cyfansoddiad yn adroddiad a gyflwynwyd i'r Pwyllgor i adolygu gwelliannau ac i sicrhau bod dirprwyaethau'n cael eu cofnodi'n gywir. Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio cyn iddo gael ei gyflwyno i'r Cyngor Sir i'w gadarnhau.

Tywysodd y Cadeirydd yr Aelodau i'r agenda arfaethedig ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor ym mis Ebrill. Pwysleisiodd fod gan yr agenda nifer o eitemau agenda a oedd i gyd yn eitemau agenda sylweddol.

Gofynnodd am awgrymiadau'r Aelod ar sut i godi'r cyfarfod neu gyfarfodydd yn y dyfodol. Anogodd yr Aelodau i anfon e-bost ato y tu allan i'r cyfarfod gydag unrhyw gynigion. Cytunodd y Cyngorydd Mark Young bod yr agendâu arfaethedig yn edrych yn drwm ond pwysleisiodd bwysigrwydd trafod eitemau'r agenda yn llawn ac yn drylwyr.

Dywedodd y Swyddog Monitro y bydd yn siarad â Swyddogion ynglŷn ag unrhyw eitemau ar yr agenda sy'n cael eu gohirio i gyfarfod diweddarach.

Dywedodd y Cadeirydd wrth yr Aelodau ei fod wedi awgrymu i'r Prif Archwilydd Mewnol o gyfuno'r Diweddariad Archwilio Mewnol ac Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol i ffurfio un adroddiad.

Pwysleisiodd y Cadeirydd ei fod yn teimlo y byddai'n fuddiol i'r Cadeirydd, yr Is-gadeirydd a'r swyddogion gwrdd i drafod y FWP ac edrych ar yr agendâu arfaethedig.

Cadarnhaodd yr aelodau fod nifer o'r eitemau arfaethedig ar gyfer agenda yn y dyfodol wedi dod i ben ac efallai na fyddant yn berthnasol. Cytunodd swyddogion i edrych ac adolygu'r eitemau agenda arfaethedig yn y dyfodol.

Awgrymodd y Cadeirydd ei gynnwys ar y sesiwn hyfforddi ar Archwilio Mewnol – Graddau sicrwydd darparwyd adran ar gwmpasu archwilio ynghyd â rôl Archwilio Mewnol.

Cytunodd yr aelodau hefyd y dylid cynnwys sesiwn ar hunanasesu fel sesiwn hyfforddi yn y dyfodol.

Hefyd, gall sesiwn hyfforddi ar reolau a rheoliadau caffael newydd fod o fudd i'r Pwyllgor. Dywedodd y Swyddog Monitro y byddai'n cysylltu â Procurement i edrych ar amserlen i gynnal sesiwn hyfforddi.

PENDERFYNWYD nodi, yn amodol ar yr uchod, raglen waith flaenwaith y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

ER GWYBODAETH

9 LLYTHYR BLYNYDDOL YR OMBWDSMON 22/23

Cyflwynodd y Cadeirydd yr adroddiad gwybodaeth a oedd yn manylu ar lythyr blynyddol Ombwdsmon Cymru ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych mewn perthynas â chwynion a gafwyd.

Eglurodd y Swyddog Monitro fod gan yr adroddiad blynyddol ddau ffocws, cwynion gwasanaethau cyhoeddus a chod cwynion. Derbyniodd y Pwyllgor Safonau yr adroddiad mewn perthynas â'r cwynion a wnaed yn erbyn cod ymddygiad. Rhoddodd y papur ddarlun i'r Aelodau o waith yr Ombwdsmon ledled Cymru. Byddai'r adroddiad cwynion blynyddol a adroddwyd i'r Pwyllgor yn canolbwyntio mwy ar gwynion Cyngor Sir Ddinbych. Roedd y papur hefyd yn cynnwys peth o waith arfaethedig yr Ombwdsmon dros y flwyddyn i ddod.

PENDERFYNWYD bod Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi'r adroddiad gwybodaeth.

Daeth y cyfarfod i ben am 12.25pm.